

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ח תמוז תש"פ | דף היומי בבלי: שבת קלו.

דף היומי בהלכה: מסעיף ז' עד סעיף ט'.

מוסר: אהבת חסד - על כן קמתי עד סוף ההקדמה.

קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ה משנה טו עד פרק ו [עם פירוש רש"י] משנה ב

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirsuh@dirsuh.co.il

מה היתה דעת מרן הגרי"ש זצ"ל על לימוד בגמרא מבוארת? | קשה לך עם הקורונה? רק תדמיין שהיית נולד בשנת תר"ס (1900) | כרך המשניות שהמתין 5 שנים בארון לרגע הנכון | 1936

יומא דהילולא

כאשר נכדו של מרן זצ"ל שמע את הדברים, נזעק ואמר: "אם הסבא יאמר שאין בזה בעיה, על כל הסטנדרים בישיבות יהיו גמרות מבוארות" ... שוב חזר רבינו ואמר בניחותא: "אני לא רואה בזה שום בעיה. גם אחרי הלימוד בזה יש עוד הרבה מה לעמוד" ...

Yaakov Naumi/Flash90

"מתי יגיעו מעשי למעשי אבותיי" - פנינים משיחתו של הגאון רבי בן ציון הכהן קוק שליט"א לרגל יומא דהילולא של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל

נצרכים לעזור וסיוע בכדי להיכנס אל נבכי הסוגיות, ולהעמיק בהן עד לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא.

בלימוד מסכת חולין, אדם שאינו עוסק במקצוע השחיטה יתקשה להבין לא רק את עומק הסוגיות אלא אף את הפשוט. ביקשוני להציג בפני מרן גמרא מבוארת מסכת חולין אשר מצורפות לה תמונות ותרשימים על חלקי הבהמה, בעזרתם ניתן להבין בקלות יותר את הלך הסוגיות.

פתחתי בדף עמוס תמונות והסברים. שאלתי האם ניתן ללמוד מתוך הגמרא הזו והוספתי שיש הטוענים כי חסר בזה בעמל התורה. נענה מרן על אתר: "אין בעיה! גם אחרי הלימוד בזה יש עוד הרבה מה לעמוד".

נכדו ששמע את הדברים יוצאים מפי קדשו, נזעק ואמר: "אם הסבא יאמר שאין בזה בעיה, על כל הסטנדרים בישיבות יהיו גמרות מבוארות".

לעתים, בשמיעת סיפורים מעוררי התפעלות על דמות רבת הוד, הלב אמנם חושק לילך בדרכו, אך מאידך נוצרת התרחקות מה מדרכו הרוממה. עלם צעיר הנחשף לשעות של התמדה ללא לאות שהביאו לבהירות ופסיקה בכל מכמני התורה, למרות רצונו העז להיות בעצמו מרמי המעלה - עלולה להתגנב בו המחשבה שמא דמות זו רחוקה ממנו מרחק שנות אור, וכי אין בו הכוחות הנשגבים לעמוד ולהשקיע כאותו גדול.

אכן, על רבינו זצוק"ל ניתן מחד להפליג ברום דרגתו הנשגבה, אך יש אבני דרך באמצעותן כל איש ישראל באשר הוא יוכל להעפיל ולהתעלות לדרגות רמות.

הגמרות המבוארות

למרות שנותיו המרובות בעמל עצום דלא פסיק פומיה מגירסא, השכיל להבין ברום דרגתו את מצב בני הדור, אשר

גבוהה, אדם אומר כל בוקר 'נשמה שנתת בי טהורה היא', אבל מטנפים אותה".

אכן כל אחד יכול להצליח, ולפחות לגעת בשולי אדרתו, וכדברי האדמו"ר רבי שמחה בונים מפשיסחא (אמרי אמת, לך לך) כי חיובו של כל אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, אין פירושו שישגוע ממש לאותן דרגות נעלות, "כי מיהו פתי שידמה עצמו לאבות. אלא 'יגיעו' הוא מלשון נגיעה, שתהיה לו נגיעה במעשי האבות".

וכפי שהתקרה כה גבוהה עד שאין אפשרות לגעת בה כלל, ואמנם בלתי אפשרי לעמוד על התקרה, אך שימוש בסולם יסייע לגעת בתקרה, ועצם הנגיעה יוצר חיבור כלשהו, כך למעשי אבותינו אמנם קשה עד בלתי אפשרי להגיע, אך חובתנו להתרומם עד כדי נגיעה במעשיהם, וכך תיווצר השייכות שלנו אליהם.

"אין לו הרבה שנים לחיות"

חיי רבינו היה מלאים צער ומכאובים. הוא שיכל בחייו ששה ילדים. כבר בצעירותו ליבו היה חלוש. סיפרה בתו הרבנית ישראלזון תחי', שבהיותו בשנות הארבעים לחייו, כמעט בכל יום עת היה חוזר מבית הדין הגדול, נכנס לבית ונפל מתעלף מחמת החולשה. בתחילה הזמינו רופא בכל פעם, עד שהרופא לימד את בני הבית למדוד לו דופק כדי לדעת האם לאחר העילפון די במנוחה, או שיש צורך בסיוע רפואי.

והוסיף הרופא ואמר: "לאביכם יש לב מאוד מאוד חלש, אין לו עוד הרבה שנים לחיות, תעשו לו טובה ואל תטרידוהו ברופאים ורפואות, תנו לו לחיות את השנים הבודדות שלו בשלווה, ממילא זה לא יעזור הרבה..."

סיימה ואמרה: "רופא זה כבר עשרות שנים איננו בין החיים. אבא האריך ימים בעוז במשך שנים רבות וארוכות עוד הרבה מעבר לממוצע שחי אדם עם לב בריא כאולם".

למרות הסבל והמחלות, השכיל רבינו לנווט אל נכון, להתגבר כארי על כל המכשולים שעמדו בדרכו, ולהשקיע את כל כוחותיו ועתותיו לעמל התורה.

(מתוך גיליון שואלין ודורשין)

שוב חזר רבינו ואמר בניחותא: "אני לא רואה בזה שום בעיה. גם אחרי הלימוד בזה יש עוד הרבה מה לעמוד".

בהזדמנות אחרת התבטא באוזני רב קהילת סאטמר שבא להתיעץ אודות השימוש בגמרות מבוארות: "הציבור היום לא אוהב להתאמץ. אדרבה, ספרים אלו מסייעים להכניס את הראש ללימוד..." ואף במכתב ברכה שנתן לש"ס מבואר, כתב: הואיל והדבר נחוץ מאוד לאלה שקשה להם לרדת לעומק הפשט, ועל ידי התרגום יקל עליהם להבין צורתא דשמעתתא ויתרבו לומדי התורה ותרבה הדעת... לכן יש בזה משום עת לעשות לה'.

אף אנו ראינו את רבינו, שכולם המתינו למוצא פיו ברטט ובזיעה, יושב ומעיין בעצמו בגמרות אלה בביתו, והוא כאמרם ז"ל "למה נקרא שמו בן בוזי? שביזה עצמו על דברי תורה". רבינו לא שלל כל מה שיכול להוסיף עוד ידיעה או הבנה בדברי חז"ל הקדושים.

הנהגה זו מביעה גם חשיבה מעוררת התפעלות על עמך בית ישראל, כי אמנם יתכן ויש צדק בטענה שהלימוד בספרים אלו אינם כפי שהורגלנו מדורי דורות, אך מאידך, לביאור מחלוקות הראשונים נעזרים בני הישיבות בספרי קיצורי סיכומי הסוגיות, ואף אם חסר בעמל התורה כשלומדים בדרך זו, אך הכל מבינים כי כדי שיוכלו לצלול לעומק הסוגיות רשאים להיעזר בספרים מאירים אלו. אף רבינו חשב על כל סוגי הלומדים בבחינת עת לעשות ה': הן לאותם ת"ת, להם הדגיש שגם לאחר הלימוד בספרים המבוארים יש עוד הרבה מה לעמוד; והן לאותם הזקוקים לביאורים אלה עבור הבנת הפשט, שלא ירפו חלילה ידיהם, כי בלעדי הספרים המבוארים היו מתרחקים לחלוטין מהוויות אביי ורבא, בתואנה שלא מוצאים טעם כלל וכלל.

נשמה קדושה

עם תום ימי השבעה לרבינו, בדרכי לעצרת הספד, אמר לי מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטינמן: "היתה לו נשמה קדושה".

שאלתי: אם כך, לא כל אחד יכול להגיע לדרגתו. רק עם נשמה כזו ניתן לצמוח כך. נענה הגרא"ל ואמר: "לכל אחד יש נשמה

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום..

המייל היומני של 'דרשו'

ברוך ה', גם לאלו שנמצאים במצב כלכלי קשה יש יותר מחצי פרוסת לחם וריבוע מרגרינה זעיר - מנת האוכל היומית של הסבים והסבתות שלנו בשואה. מה הם הקשיים שלנו לעומת הקשיים שעברו אבותינו זה לא מכבר?

נקודה למחשבה - הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

שמח, מאושר. תמיד צוחקים ושמחים. אנחנו נמצאים כמה חודשים במצב לא נעים. "סגרים", מסכות, בידוד, בעיות כלכליות ברמה מסויימת, ליקויים בתחבורה הציבורית, וכבר אנחנו לא מסוגלים להמשיך כך את המצב, מצפים נואשות שהחיים ישובו למסלולם הרגיל. רבים מבני התשורת הצעירים שנמצאים ב'קפסולות' חודש-חודש וחצי, משוועים לצאת החוצה, להסתובב סיבוב קטן מחוץ ל'קפסולה'. במרכזי בריאות הנפש מספרים על עליה מטאורית בכמות הלחוצים והכואבים, המתקשים והמדוכאים. רבבות פניות של אזרחים לחוצים. מה קרה בסך הכל? קצת קשה? אז מה?

ברוך ה', גם לאלו שנמצאים במצב כלכלי קשה, יש יותר מחצי פרוסת לחם וריבוע מרגרינה זעיר, כפי שהסבים והסבתות שלנו קיבלו בשואה כמנת אוכל יומית. אלפי הבחורים שלומדים ב'קפסולות' אוכלים אוכל טעים ומזין, לומדים תורת ה' בנעימות ועם מיזוג אויר מצוין. בישיבות רבות עורכים תוכניות מגוונות ומעניינות ואמא שולחת חבילות מלאות כל טוב מתי שרק מישהו מכריז שהוא נוסע לישיבה. קשה ללמוד בכולל עם ניילונים ומסכות. קשה ללכת ברחוב עם מסכה בקיץ הלוהט, לא לנסוע סתם כך, לא לשוטט או לנסוע לבריכה. אך מה הם הקשיים והנסיגות הללו למול הקשיים והנסיגות שעברו אבותינו, זה לא מכבר?

ואז, באותם הרגעים שאני חושב על הדברים האלה, שלח אלי מכר, אברך ירושלמי, את הקטע הבא, שהשלים לי בדיוק את פאזל המחשבות.

"לו היית נולד בשנת תר"ס (1900), כאשר אתה בן 14 מתחילה מלחמת העולם הראשונה, והיא מסתיימת כשאתה בן 18 עם 22 מיליון מתים. אחרי זה מופיעה מגיפה עולמית בשם "השפעת הספרדית", שהורגת 50 מיליון אנשים. כשאתה בן 29 אתה שורד מהמשבר הכלכלי העולמי שהתחיל עם קריסה של הבורסה בניו יורק, הגורמת לאינפלציה, מחסור בעבודות ורעב באוכלוסיית העולם. כשאתה בן 33 הנאצים עולים לשלטון. כשאתה בן 39 מתחילה מלחמת העולם השנייה. כשאתה מגיע לגיל 45, אתה יודע שבמלחמה מתו 60 מיליון אנשים, מתוכם 6 מיליון יהודים

ב'יד ושם' מראיינים מזה שנים רבות כל ניצול שואה שחי בארץ. מדובבים אותם עם מראיין מקצועי, מסריטים ומקליטים, ושולחים אליו לאחר מכן את תמליל השיחה בחוברת מסודרת, כשהחומר התייעודי נשמר כמובן.

השבוע קיבלו בני משפחתי את קלטות הראיונות שערכו ב'יד ושם' עם סבא וסבתא שלי, זכרונם לברכה, לפני 21 שנים. כל המשפחה המורחבת האזינה לשעתיים וחצי של ראיונות עם סבא וסבתא גנוט, שכבר מזמן אינם בין החיים, מספרים בשקט וברוגע את קורות חייהם הסוערים והמחרידים בזמן השואה הנוראה.

הכרנו את העובדות, אך לשמוע אותן מכלי ראשון, בסדר כרונולוגי רהוט, לא היה קל. סבא ר' מיכאל ז"ל מספר על ה'אפל'; על המשרפות שם נשרפו הוריו, אחיו ואחיותיו; על המכות, ההשפלות, הרעב והיסורים וכיצד הציל ממוות בטוח, פעמיים, את בן דודו (בפעם הראשונה איחר בן דודו למפקד היומי. הקצין הנאצי, שהבחין במאחר, שלף את אקדחו והתכוין לירות בו ולרצחו נפש, אך סבא רץ לפתע מתוך שורות האסירים שעמדו דוממים ב'אפל' והחל להכות את בן דודו, תוך כדי שהוא צועק עליו וגוער בו מדוע איחר למסדר. הנאצי, שנרגע ממכותיו של סבא, החזיר את כלי נשקו לנרתיקו ובן דודו ניצל בס"ד. בפעם נוספת נשלח בן-הדוד לתור אחר אוכל באזור המטבח. לפתע הגיח אחד הצוררים וכמעט והבחין בו מתגנב. אין כל ספק שאם הנאצי היה רואהו, היה הורגו, אך סבא זצ"ל שם את נפשו בכפו, ניגש אל הצורר והחל לשוחח עימו על הא ועל דא. הגרמני המופתע פתח בשיחה, עד שבן דודו הצליח לברוח מבלי שהקצין הרשע יראהו). סבתא ע"ה מספרת על הוריה שנכחדו, על אביה ה"ד שנרצח מול עיניה ממכה של קלגס הונגרי, כשניסה ליטול את הטלית ותפילין שלו מערימת תשמישי הקדושה שאספו הנאצים ימ"ו; על שתי אחיותיה שלא שבו ועל הסטירות וההשפלות, המכות והרעב הנורא.

ואני מקשיב. עוצר ומקשיב בכל פעם לעוד קטע, כי קשה לי לשמוע הכל בבת אחת, וחושב לעצמי: סבא וסבתא השאירו כמעט הכל מאחור. הם עלו לארץ ושוב נכנסו למחנה בקפריסין, ובנו בית יהודי שמח, מלא בחדווה ועליצות. שרים שירים באידיש וברומנית לנו, הנכדים. תמיד נעים בחברתם, מספרים סיפורים, מגדלים ארבעה בנים ומשפחות שלמות של נכדים, והכל נינוח,

האמת היא שגם כל פגעי וירוס הקורונה, הקשיים, הנפטרים והחולים, הכל החל כבר לפני אלפיים שנה, עם חורבן בית המקדש. וכך כותב רבינו היעב"ץ ז"ע בסידור בית יעקב: "אלמלא לא היה אלא עוון זה בידינו שאין מתאבלין על ירושלים כראוי, די להאריך גלותינו. והיא בעיני הסיבה קרובה היותר גלויה עצומה וחזקה לכל השמדות המופלגות הגדולות הנוראות המבהילות הרעיונים אשר מצאונו בגלות בכל מקומות פזורנו על צווארינו נרדפנו ... לפי שיצא האבל הלז מליבנו ... שכחנו את ירושלים, ולא עלתה על לבבנו, על כן כמת מלב נשכחנו, מדור לדור נוסף יגון על יגוננו ומכאובינו, וכל אוהב אמת יודה לדברינו, וכאשר יוכיח הניסיון ביחוד ביום ט' באב המר, מי ומי המתאבל ונאנח על חורבן הבית ושממות ארצינו כראוי ממעמקי הלב, כמה דמעות נשפכות על זאת, ואין צריך לומר בשאר ימי השנה, אין זוכר ואין פוקד ואין דובר דבר ממנה, אפילו במחשבה לא בא זכרונה. כאילו מקרה הוא היה לנו".

עברנו "גל ראשון". כעת "גל שני". אין הדבר תלוי אלא בגודל צערנו על חורבן הבית והריחוק הגדול מהשכינה הקדושה. להתפלל שהקב"ה יאמר די לצרותינו, להתמיד בעסק התורה והמצוות ולצפות באמת לישועה. להתאבל כראוי על הריחוק וה"בידוד" בו אנו נמצאים כל ימות השנה, כשאנו שרויים בסגר, כש"מחיצה של ברזל", כלשון חז"ל, מפרידה בינינו לבין אבינו אוהבינו ברוך הוא. ואז, פתאום יבוא...

בשואה. אם אתה עצמך היית במזרח אירופה באותם הימים, הרי סביר להניח שחלק ניכר ממשפחתך היו נרצחים, נשרפים, מעונים ומתייסרים, רח"ל.

"היום בתקופתנו יש לנו את כל הנוחיות בעולם, ונחשפנו למגיפה חדשה. אנשים מתלוננים שבמשך כמה שבועות צריכים להיות בבידוד בבתיים. יש להם חשמל, טלפונים סלולריים, אוכל, מים חמים, וגג בטוח מעל הראש. דברים כאלה ונוחיות כזו לא הייתה קיימת באותם הימים, אבל האנושות שרדה למרות הקושי והאנשים לא איבדו את שמחת החיים. היום אנחנו מתלוננים כשצריכים להסתובב עם מסכות כשאנחנו יוצאים לקניות, לקנות מה שרוצים, אוכל ובגדים בשפע, ברוך ה'."

"עם מעט פרספקטיבה, אנחנו יכולים לגרום לנפלאות. צריכים להגיד תודה לה' שאנחנו בחיים!!!".

הוסיף האברך ותיאר את כל החדשות הבהולות שנשמעו בעולם בדור האחרון, חדשה מרעישה רודפת חדשה מבהילה. והנה אין ספור גדולי עולם צמחו באותם הימים, עמלו בתורה בשקידה גדולה. העולם מסביב סער וגעש ותלמידי החכמים התייעלו בתורה מבלי להתעניין ולשמוע כל שעתיים מה קורה בחוץ. אם כך, לעומת הדור הקודם, מה הם בכלל הנסיונות והקשיים שלנו?!

הסיפור היומי

עם צאת השבת מיהר ר' מאיר לספר בהתרגשות לדידו ר' ישראל על הזכות שנפלה לידינו, ללמוד את המשניות בדיוק ביארציט של אביו. חלפו שלושה ימים, ור' ישראל מצלצל אליו חזרה: "חשבת שהסיפור נגמר? לידיעתך, הוא רק התחיל..."

מעשה נפלא של השגחה פרטית, שעורר גם שאלה הלכתית

הוא רגיל להניח את החוברת בגניזה. נטל אותה לידי, ואז נזכר מתי לקח אותה, ולעילוי נשמת מי קיבל עליו את הלימוד. היה זה בחודש סיון של שנת תשע"ה, כאשר הגיע לנחם את משפחת לייזרון על פטירת אביהם. כפי הנהוג, שכל אחד לוקח מסכת ללמדה עד סוף השלושים, גם הוא נטל את מסכת 'זבים' ולמדה לע"נ הנפטר. לאחר מכן הניחה בארון ושכח מקיומה, למרות מנהגו להניח משניות אלו בגניזה. ועתה, כעבור חמש שנים, והנה הוא מוצא את המסכת בארון. כאשר עיין שוב בחוברת, ראה שתאריך הפטירה שרשום עליה הוא י"ד בסיון - ממש ביום הנוכחי. אמר ר' מאיר לעצמו: הלוא דבר הוא זה שהחוברת הגיעה לידי בדיוק בתאריך היארציט - והתיישב ללמוד את חמשת הפרקים של מסכת זבים לעילוי נשמתו.

המעשה המופלא שלפנינו הגיע לבית המדרש 'נתיבות המשפט' בראשות הגאון רבי אליעזר רוט שליט"א, חתנו של הגר"י זילברשטיין שליט"א, והובא בגיליון 'קול ברמה' - בטאונה של רמת אלחנן בעריכת הרב משה מיכאל צורן שליט"א.

מעשה זה צופן בחובו השגחה פרטית שאינה נראית כל יום, וגם שאלה הלכתית...

היה זה בבוקרו של יום השבת פרשת 'בהעלותך', י"ד בסיון תש"פ. אחר הסעודה, ניגש הרב מאיר פרידמן לארון הספרים, והנה רגליו מוליכות אותו, בניגוד למנהגו, לפינה שכוחה בארון הספרים. להפתעתו הוא מגלה שם כרך משניות מסכת 'זבים' שלקח בעבר כדי ללמוד לעילוי נשמת פלוני. הוא התפלא כיצד נשארה מסכת זו בארון, שהרי שבמקרים דומים, לאחר הלימוד

למרבה הפתעתו (ואולי לא היתה זו הפתעה כל-כך...), התברר שהאברך ההוא התארח אצל פלוני ולא היה בביתו בשבת. הוא שכח את כרך המשניות של מסכת זבים בביתו, וממילא פרח כל הענין מזכרונו. כך יצא שבשבת פרשת בהעלותך הוא לא למד את המסכת, ומתברר שמהשמים דאגו לו, לאבי משפחת לייזרון, לסיום-משניות מושלם.

בעקבות מעשה זה התעוררה שאלה הלכתית, שנידונה בכולל 'נתיבות המשפט': האם ר' ישראל לייזרון צריך לשלם תשלום מלא למי שארגן את לימוד הש"ס, כיון שבסופו של דבר סיבב הקב"ה שאכן יסיימו את כל המשניות - או דלמא, כיון שאחד האברכים שכח ללמוד, אין צריך לשלם הכל. וזאת כיון שר' ישראל לייזרון הקפיד מאוד שיסיימו את הש"ס ביום היארציט, ולכן אף שהקב"ה זימן שאדם אחר ילמד המסכת, מכל מקום אינו צריך לשלם.

השאלה הוצגה בפני הגר"י זילברשטיין שהשיב על פי דברי הגמרא (בבא בתרא, נ"ה א') ש'אינדיסקי' סיעתא דשמיא. פירוש הדברים הוא, כפי שמובא ברשב"ם במקום, שהממונים של המלך שהצטוו לאסוף מס בסכום מסוים מתושבי העיר, ודילגו על אדם אחד ולא גבו ממנו, אין הוא מחויב לתת את החלק שלו, למרות שעקב כך יהיו שאר התושבים צריכים לשלם יותר, וזאת מפני שאם הממונים דילגו עליו, אין זה מפני ששכחוהו, כי הממונים לא שוכחים אף אחד, אלא היתה זו 'סיעתא דשמיא'. ואם כן, גם במקרה שלנו, אפשר לראות בבירור שהש"ת כיוון את העניינים כדי שסיום-המשניות יהיה מושלם, ולכן צריך לשלם את התשלום המלא.

עם צאת השבת מיהר ר' מאיר להתקשר לידידו, ר' ישראל לייזרון, בן הנפטר, כדי לספר לו בהתרגשות על הזכות הגדולה שנפלה לידיו ללמוד את המשניות בדיוק ביום היארציט.

חלפו שלושה ימים, ור' מאיר מקבל טלפון מידידו ר' ישראל, האומר לו: "חשבת שהסיפור נגמר? - לידיעתך, הוא רק התחיל..." וכך סיפר: "אני נוהג מדי שנה לעשות סיום-ש"ס משניות ביום היארציט של אמו"ר ז"ל. והנה בשנה זו חל היארציט בשבת, ולכן הקדמנו אה הסיום. אמנם מאוד רציתי לעשות משהו גם ביום השבת, שהוא היארציט עצמו. והנה, שמעתי על יהודי שמארגן - תמורת תרומה לכולל - לימוד כל ש"ס-משניות ביום היארציט. אדם זה מחזיק רשימה של עשרות אברכים, שלכל אחד יש מסכה אחת, או כמה פרקים שאותם הוא לומד מיד כשמגיעה ההודעה. יש מערכת טלפונית, שבאמצעותה מעדכן כל אברך שסיים את תלמודו-שלו, וכך המשפחה בטוחה שאכן כל הש"ס נלמד באותו יום. ומה עושים כשהיארציט חל בשבת? - עושים השתדלות כרגיל, שהאברכים ילמדו את המסכת בשבת, ובנוסף לומדים עוד פעם ביום ראשון או שני כדי להיות בטוחים שאכן הכל בסדר. "אמנם אני אישית לא הייתי רגוע", סיפר ר' ישראל להרב פרידמן, "לא חפצתי ב'תשלומים' ביום ראשון ושני, רציתי שילמדו ש"ס-שלם ובשבת! ואכן היהודי הצדיק הנ"ל שמארגן את הלימוד הבטיח לי לעשות את כל ההשתדלות שהאברכים יסיימו את הש"ס בשבת".

במוצאי השבת, כאשר ר' ישראל קיבל את הטלפון מידידו ר' מאיר, שמר את הדבר בליבו... אח"כ התקשר אל האברך שהיה אמור ללמוד את מסכת זבים ושאל אותו האם אכן למד...

* חדש - שיעורים וטיפים ב'גישמאק בלימוד' (שלוחה 33)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

האם מותר לאדם להוציא דיבה על עצמו?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

הגר"נ קרליץ (חוט שני) עמד על שאלה זו וביאר, שמה ששמע מהח"ח ב'באר מים חיים' שמותר לדבר לשון הרע על עצמו, זהו דוקא כשהשומע יודע שהמספר מדבר על עצמו, אבל כשהשומע אינו יודע שהמספר מספר על עצמו, וכגון שאומר 'שמעון בן יוסף עשה כך וכך' והשני אינו יודע ששמעון בן יוסף זהו המספר בעצמו, באופן זה אסור. ואף שהמספר עצמו יתכן שאינו עובר איסור, מכל מקום כלפי השומעים ששמעו דברי גנאי על השני, הרי זה בכלל 'שמע שוא'. ולכן במעשה עם הח"ח שהיושב לידו לא ידע שהוא מדבר על עצמו לשון הרע, יש איסור לדבר על עצמו לשון הרע, כמו שהסיק שם הח"ח. ובדומה לזה כתב הגר"ח קניבסקי (שאלת רב ח"א פ"ז תשובה ח ובסוף הספר תשובה ג) שכשהשומע אינו יודע שמספר על עצמו אסור, מפני שילמד ממנו שמותר לספר לשון הרע.

ודעת הגר"מ פיינשטיין (מסורת משה עמוד תצט) שאסור לספר לשון הרע על עצמו. וראה גם שו"ת תורה לשמה (לבעל הבן איש חי סי' תט) שאין לאדם להוציא דיבה רעה על עצמו.

בסעיף ו' (כלל ז' מהלכות לשון הרע) עוסק החפץ חיים במקרה שאדם מספר גנות על עצמו ועל חברו יחד, וכותב שמותר להאמין לו רק לגבי עצמו ולא לגבי חברו. בביאורים ומוספים מביאים בהקשר לכך נידון מעניין - האם מותר לאדם לספר לשון הרע על עצמו.

מפורסם המעשה עם החפץ חיים' שבנסעו פעם לראדין ישב לידו אחד שהרבה לדבר בשבחו של הח"ח, ולא ידע שהוא זה היושב לידו, והח"ח ביטל את דבריו וכו', ואותו אחד כעס עליו איך הוא מעז לדבר כך סרה על הח"ח, ואח"כ כשהגיעו לראדין ונודע לו מי היה שכנו לנסיעה, בא להתחנן ולבקש סליחה מהח"ח, ואמר לו הח"ח: מגיע לך יישר כח שלמדתי ממך שאסור לדבר לשון הרע אפילו על עצמו.

מאיך, לעיל (כלל א באמ"ח ס"ק טו) הביא החפץ חיים את דברי חז"ל (ילקוט שמעוני ישעיה אות תו) שאחרי שאמר ישעיהו הנביא להקב"ה (ישעיה ו ה) "כי איש טמא שפתים אנכי ובתוך עם טמא שפתים אנכי יושב", אמר לו הקב"ה שעל עצמו רשאי לומר דברי גנאי, אבל לא על אחרים.

ההסבר של הבריסקער רב על 'וישכם אברהם בבוקר'

שבת דף קלו

ברית מילה

מסאטמאר זצ"ל איחר להגיע. כאשר הגיע הרבי מסאטמאר, אמר לו הגרי"צ דושינסקי בצחות: והרי כתיב 'וישכם אברהם בבוקר', ומדוע כבוד תורתו התאחר להגיע.

ענה לו הרבי מסאטמאר גם הוא בבדיחותא: אכן כן כתיב 'וישכם אברהם בבוקר', אולם מיד לאחר מכן כתיב 'ויחבוש את

הרה"ג ר' שמעון יוסף מלר שליט"א מביא בספרו, שסיפר פעם למרן הגרי"ז זצ"ל, כי כאשר היה האדמו"ר מסאטמאר זצ"ל בארץ ישראל, הוזמן לשמחת ברית מילה אשר גם גאב"ד העדה החרדית הגרי"צ דושינסקי זצ"ל הוזמן לשם. והנה הרב דושינסקי זצ"ל היה כידוע דייקן גדול בזמנים והגיע בזמן לברית, אולם הרבי

אהבת את יצחק וגו' והעלהו שם לעולה', וא"כ וכי זהו חידוש שהשכים אברהם אבינו בבוקר?

אלא, אמר מרן הגרי"ז זצ"ל, יתכן שהפשט הוא - אף על פי שנאמר לאברהם אבינו מפי הבורא בכבודו ובעצמו קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק וגו' והעלהו שם לעולה, הרי שיכולים לחשוב שאברהם אבינו לא היה יכול לישון מרוב התרגשות וציפיה לקיים ציווי השי"ת, על כן כתבה התורה הקדושה 'וישכם אברהם בבוקר', היינו, שאברהם אבינו הלך לישון, וישן ללא פחד ומורא, והשכים לקום בבוקר משנתו כדי להזדרז ולקיים את ציווי ה'.

(עובדות והנהגות לבית בריסק ח"ג)

חמורו, ולא כתוב בתורה כמה זמן לקח לו לאברהם אבינו לחבוש את חמורו הפרטי ולהגיע אל המקום...

שמע זאת מרן הגרי"ז זצ"ל והגיב ואמר לי מתוך התלהבות בזה הלשון: כתיב 'וישכם אברהם בבוקר', לכאורה מה הרבותא בזה שהשכים אברהם אבינו בבוקר, והרי הקב"ה אמר לו 'קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק וגו' והעלהו שם לעולה', וא"כ מה הרבותא שהשכים אברהם אבינו בבוקר? - והמשיך ואמר לי: וכי כאשר אדם צריך לנסוע במטוס לשווייץ בבוקר, הוא אינו משכים לקום? וכי כאשר נקבע לאדם תור אצל רופא מומחה, אינו משכים לקום בבוקר? והרי כאן נאמר ציווי לאברהם אבינו מפי הבורא עולם בכבודו ובעצמו: 'קח נא את בנך את יחידך אשר

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

הרב **מאיר שפרוכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הר' **שלום יונס ואברהם פוקס הי"ו**
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

הר' **אברהם פוקס הי"ו**
הפוחה בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתקוות על סדר הדף היומי
שלוחה 3

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית
שלוחה 2/6

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש
שלוחה 2/3-4

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

מדוע נוהגים שלא לשחוט בהמות ביום טוב?

רק במחציתן - אין להקל בכך, אלא אם כן הטריפות המתגלות אסורות רק מחמת חומרא, ויש צורך בשחיטה עבור יום טוב. ולמעשה, מנהג ישראל כבר מאות בשנים שלא לשחוט בהמות ביום טוב - גם במקומות שהטריפות אינן שכיחות אפילו במחצית מהבהמות - מחשש שמא הבהמה תתגלה כטריפה, ויתברר למפרע שמלאכת השחיטה לא היתה לצורך אוכל נפש.

[משנ"ב תצח, מט]

מעיקר הדין, מותר לשחוט בהמות ביום טוב, שהרי זו מלאכת 'אוכל נפש'. אולם, במקומות שבהם רוב הבהמות מתגלות לאחר שחיטתן כ'טריפה', מחמת בעיה פנימית שלא נראתה קודם לכן - אסור לשחוט בהמות ביום טוב. וזאת, אף אם הטריפות שמתגלות אינן אסורות משורת הדין, אלא מחמת 'חומרא' בלבד. וגם במקום ששכיחות הטריפות אינה ברוב הבהמות, אלא

באיזו שנה יש להימנע משחיטת עופות בראש השנה?

ויש שכתב שדברים אלו אמורים רק בנוגע לשחיטה לצורך אכילה בראש השנה, אשר נחלקו הפוסקים אם היא חובה או רשות; אבל בראש השנה שחל בימי חמישי ושישי, אם השחיטה מבוצעת ביום שישי לצורך סעודות השבת, אדרבה, בשחיטה זו העוף 'מתעלה', כיון שעל ידה הוא מוכן לסעודות השבת, שהן חובה, ואינה מנוגדת לרחמים.

[משנ"ב תצח, מט; ביאורים ומוספים דרשו, 46]

בהמשך לאמור: שחיטת עופות מותרת ביום טוב לכתחילה, ואין חוששים שהעוף יתגלה כ'טריפה'. אך בנוגע לימי ראש השנה, יש שכתבו שהמנהג שלא לשחוט בהם אפילו עופות, משום שבשחיטה יש צער בעלי חיים, אלא שהתורה התירה זאת לצורך בני האדם, ובשני ימים אלו שבהם אנו מבקשים רחמים במשך כל היום, ראוי שלא לעשות בפועל מעשה המנוגד לרחמים.

עוף שנדרס ברגלי אדם - כיצד בודקים אם אין בו 'טריפה'?

דריסה שכזו, ולכן לא ניתן להכשיר את העוף על סמך המתנה של עשרים וארבע שעות ובדיקה, וניתן להכשירו רק לאחר שצעד ארבע אמות (1.92-2.31 מטר, לשיטות השונות) בצעד רגיל, שאז יש להכשירו אף קודם שחלפו עשרים וארבע שעות, מכיון שאילו היה טריפה, לא היה מסוגל לצעוד כך.

[שו"ע תצח, ח, ומשנ"ב מו-מז; ביאורים ומוספים דרשו, 42; רשב"א חולין נא, א]

עוף שנדרס ברגלי אדם, אף אם לא ניכר כל שינוי בחיצוניותו, יש לחשוש שמא התרסקו אבריו מבפנים, ונעשה 'טריפה' על ידי כך. ולכן, יש להמתין עשרים וארבע שעות בין דריסתו לשחיטתו - כיון שישנם דברים שאינם ניכרים כי אם לאחר עשרים וארבע שעות - ולאחר השחיטה צריך לבדוק את כל גופו, מהראש ועד הירכיים - אם יש בו טריפה. ולדעת הרמ"א, בזמננו אין בקיאות באופן הבדיקה לאחר

* בהמה הנוטה למות, מותר לשוחטה ולאכול מבשרה, אך אם אינה מסוגלת לעמוד על רגליה, אסור לאכול מבשרה אלא אם כן פירכסה לאחר השחיטה.
* יש שכתבו שמלאכת 'אוכל נפש' ביום טוב לא הותרה אלא לצורך אכילת 'כזית' ויותר; ויש שכתבו שמלאכת 'אוכל נפש' מותרת אף לצורך אכילה של פחות מ'כזית', וכן הורו כמה מפוסקי זמננו.
* עשיית מלאכת אוכל נפש שלא לצורך יום טוב - באופן ובזמן שניתן להשתמש בתוצאותיה ביום טוב - אינה אסורה מדאורייתא, אלא מדרבנן.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם מותר לאכול בפסח מאכל שהושרה במים קרים שנמצא בהם חמץ?

ואם ההימנעות מאכילת מאכל זה כרוכה בהפסד כספי משמעותי, המאכל מותר. ומאידיך, אם החמץ המעורב הוא פרוסת לחם, או פיסת בצק, שדרכן להתפורר במים - יתכן שהמאכל אסור באכילה אף במקרה שהחמץ נמצא במים לאחר הוצאת המאכל מתוכם.

מאכל שהושרה במים קרים ונמצא בהם חמץ לאחר הוצאת המאכל מהם - לדעת הרמ"א, הריהו מותר באכילה בפסח. אולם, במקרה שהחמץ נמצא במים בעוד שהמאכל שרוי בתוכם - המאכל אסור, ודינו כדין מאכל שהושרה במים חמים האמור לעיל, כלומר, שבמקרים מסוימים ניתן להתירו באכילה.

[שו"ע תסז, יב, משנ"ב סב, ושעה"צ קי]

הלוח היומי

כ"ח בתמוז | רבי יוסף שלום ב"ר אברהם אלישיב זצ"ל, בעל קובץ תשובות, הערות, שיעורי מרן הגרי"ש ועוד

יארצייט:

תקס"ו: רבי אלעזר ב"ר אלימלך וייסבלום זצ"ל, מליז'ענסק.
תר"א: רבי משה ב"ר צבי טייטלבוים זצ"ל, אב"ד שינווא ועוד, בעל ישמח משה, תפילה למשה ועוד.
תרמ"א: רבי ישעיה משולם זושא ב"ר אהרן טברסקי זצ"ל, מטשרנובל.
תרמ"ו: רבי שלמה ב"ר יוסף גאנצפריד זצ"ל, בעל קיצור שולחן ערוך, פני שלמה, תורת זבח, לחם ושמלה ועוד.
תרס"ד: רבי נחמן ב"ר חיים אריה כהנא זצ"ל, מספינקא, בעל אורחות חיים.
תרס"ו: רבי יעקב שאול ב"ר איעזר ירוחם אלישר זצ"ל, הראשון לציון ואב"ד בי-ם, בעל ישא ברכה, אי"ש אמונים, מעשה אי"ש ועוד.
תשמ"ז: רבי שלמה ב"ר שלמה אליעזר טנא זצ"ל, בעל ברכת שלמה.
תשמ"ז: רבי חיים ב"ר משה פרידלנדר זצ"ל, המשגיח דישיבת פוניבז' וישיבת הנגב, בעל שפתי חיים.
תשס"ז: רבי אברהם ב"ר אהרן אטלס זצ"ל, אב"ד חיפה ור"י אור שמחה ועמק הלכה.
תשע"ב: רבי יוסף שלום ב"ר אברהם אלישיב זצ"ל, בעל קובץ תשובות, הערות, שיעורי מרן הגרי"ש ועוד.
תשע"ז: רבי משה מרדכי ב"ר מאיר הלוי חדש זצ"ל, ר"י אור אלחנן, בעל מראי מקומות.

יארצייט מרן הג"ר יוסף שלום ב"ר אברהם אלישיב

מדוע הגמרא הפריעה להגרי"ש אלישיב?

פעם נכנסו הגבאים של קופת הצדקה "ועד הרבנים" למרן הגרי"ש אלישיב, וכאשר עמדו לצלם, מיהר אחד הנוכחים והניח גמרא לפני הרב, כדי שייראה בתמונה שרבינו יושב עם ספר... אך רבינו מיהר והסיט את הגמרא הצידה באמרו: "שקר!!" הוא לא סבל שקר בשום פנים ואופן, בכל מחיר, ובכל ענין.

(רישא דגלותא ח"ד עמ' שו).

נשתדל לדבוק במידת האמת, ונזכור שחותמו של הקב"ה, הוא אמת

* חדש - שיעורים וטיפים ב'גישמאק בלימוד' (שלוחה 33)

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il